

— egy az arany értékénél valamivel magasabb relatio ne vétessék-e alapul. Magánjogi szempontból a jövőre vett ilyen tekintet helyeslendő volna, mert ez — habár csekély — közeledést jelentene a jogi ideálhoz. De az államadósságokra való tekintetből és az államhitelezés csorbításának veszélye miatt aggályosnak tűnik, ha a tényleges relatiótól az adós javára eltérés történik.

Miután kifejtettem, hogy törvényhozásunk nincs ezen helyzetben, miszerint a jogi ideált megvalósítsa, még csak azt kell megjegyezni, hogy ezt alig kell sajnálnunk. Mert ha — mikép ez a vissza nem hatás elvének keresztülvitelére szükséges volna — a fizetés idejében fennálló relatio vétetnék alapul, ugy ennek azon jelentékeny viszásság volna a következménye, hogy sem a hitelező, sem az adós előre nem tudhatná, mennyi új pénzt kellend kapniok vagy adniok. A jogi ideállal járó ezen gyakorlati hátrány kétségessé teszi, vajjon annak megvalósítása czélszerű volna-e.

A könyvvitelt szabályozó törvények és rendeletek.

Közi: Dr. Berényi Pál.

II.

Guatemala.

A keresk. törvény 1877. július 20-án lépett érvénybe és 20—54. §-ai a könyvvitelről, 55—59. §-ai a levelezésről intézkednek.

E törvény szerint kötelező egy napos könyv, egy fő- vagy folyószámla könyv, a leltár- vagy mérlegkönyv és a levél-másolatok könyve. A könyveket spanyol nyelven kell vezetni. A ki más nyelvet használ, 50—500 peso pénzbüntetésben elmarasztható. Peres esetekben a kivonatokat díjtalanul eszközölt hivatalos fordításban melléklendők. A leltár évenként elkészítendő. 50 pesót meg nem haladó eladásokról szóló üzleteseteket nem köteles a kereskedő egyenként elkönyvelni. A folyószámlás összeköttetésre még sokkal kimerítőbb utasításokat tartalmaz a törvény; hivatásszerű kereskedők között, számolásból eredő tévedésre alapított kifogásnak nincsen helye. A könyveknek bekötve, lapszámozva kell lenniök. Az év végén a napos könyvben eszközölt utolsó könyvelés számára a hivatalos nyelv a legszigorubbán megkivántatik.

Tévedéseket vagy kihagyásokat új könyveléssel kell helyre ütni. A könyvelések időrendben eszközöklendők. Rendesen veze-

tett könyvek teljes bizonyító erővel bírnak. Azok a kereskedők, a kik a könyveléshez nem értenek, hivatásos könyvelőket kötelesek alkalmazni. A könyvek és levelek megőrzése az üzlet felszámolásáig tart. A leveleket nem szabad fordításban lemásolni, hanem mindig azon a nyelven, a melyen fogalmaztattak. A leírásnál előforduló hibák közvetlenül a levél mögött igazítandók ki. A könyvek vezetésének elhanyagolása, hibás leltárak felállítása vagy a könyvek vezetésében előforduló más rendellenesség csőd esetében, a csaló és csalárd bukás büntetéseivel büntetettek.

J a p á n.

Japánban a keresk. törvény a francia code de commerce mintájára készült. Négy könyvből áll, a melyet a 3 fejezetből álló „általános határozmányok“ előznek meg.

I t á l i a.

Olaszországban 1883. január 1-én lépett érvénybe az új keresk. törvény, a melynek 21—28. §-ai vonatkoznak a keresk. könyvekre.

Kötelező: egy napos könyv, napról-napra haladó feljegyzése az összes kereskedelmi ügyleteknek és a háztartásra fordított kiadásoknak, továbbá kötelező a leltárkönyv az évenként felveendő leltár számára. A leltár lezárandó, a leltárkönyvben a mérleggel és a veszteség- és nyereségszámlával és az üzlettulajdonos által aláírandó. A napos könyvnek is, a leltárnak is hitelesítve kell lennie. A napos könyvet évenként egyszer be kell mutatni a törvényszéknek vagy a helység bírójának, vagy a hol ez nincs, a jegyzőnek, hogy közvetlenül az utolsó bejegyzés után láttamozza; a láttamozásért nem jár díjazás.

A kereskedelmi törvényszékeknél van egy lajstrom, a melybe följegyeztetnek azoknak a kereskedőknek nevei, a kik a könyveket bemutatták; a kereskedők nevei mellé odajegyeztetik mindenkoron az is, hogy hány aláírott lapja van már. A városbírák és jegyzők évenként jelentéssel tartoznak a törvényszéknek a láttamozott könyvek állapotáról és tapasztalataikról. A megóvási rendelet a levelezésre és táviratokra egyaránt vonatkozik és 10 évre szól. Érkező levelek és telegrammok fascikulusokban megőrzendők. A törvényszék csak hagyatéki, társasági és bukási esetekben rendelheti el a könyvek bemutatását. A kereskedelmi könyvek bizonyító képességeinek különös esetei a keresk. törvény VI. fejezetében vannak felsorolva.

Az egyszerű csalárd bukás bűnösségében marasztaltatik el az a fizetéképtelen kereskedő, a ki nem használta az előirt könyveket vagy legalább a napos könyvet és nem készített évenként leltárt, vagy ha a könyvek és a leltár tökélytelenül és szabálytalanul készültek és a valóságos vagyoni állapotot, családi szándék nélkül is, nem bizonyítják helyesen.

A valóságos csalárd bukás bűnösségében marasztaltatik el

az a csődbe került kereskedő, a ki könyveit csalárd szándékkal elsikkasztotta vagy meghamisította, cselekvő vagyonának egy részét eltitkolta vagy hamisan vallotta be, nem létező szenvedő vagyonrészeket sorolt fel.

Mexikó.

A kereskedelmi törvény 1854. május 16-án lépett érvénybe. E törvény 40—73. §-ai szólnak a könyvelésről, 74—79. §-ai a levelezésről.

Elrendelt könyvek: egy naposkönyv, fő- vagy folyószám-lák könyve és a leltár- vagy mérlegkönyv. A könyvelések módja és az egyes számlákra vezetett bejegyzés formája igen bonyodalmas és majdnem teljesen rendszabályozott. A kiskereskedők t. i. azok, a kik méterszámra, egyes csomagokban és általában kisebb mennyiségben árusítanak, csak a napi bevételt kötelesek a könyvekbe bejegyezni, de a hitelre szóló eladásokat egyenkint kell elkönyvelniök.

A törvényben előirt könyveknek kötve, lapszámozva és hivatalos pecséttel ellátottnak kell lenniök és bemutatandók az illető hely kereskedelmi törvényszékének, hogy egyik tagja által aláíratassék az első és az utolsó oldal és megjegyeztessék a könyvben foglalt oldalak száma. Csak spanyol nyelven szabad könyvelni.

A hiányosan vezetett könyveknek nincsen bizonyító ereje és a könyvek tulajdonosa azon kívül, hogy 100-tól 1000 pesóig terjedő büntetésben marasztalható el, még bünyenyítő vizsgálat alá is helyezhető. A köteles könyvek elhanyagolása a kiskereskedőknél 25-től 200 pesóig, a nagykereskedőknél 300-tól 1000 pesóig terjedő büntetéssel sújtható. Határozott bizonyítási szabályok vannak elrendelve. Ezek között a legérdekesebb, hogy annak a kereskedőnek, a ki a köteles könyvnek valamelyikét elhagyja vagy eltitkolja, avagy újra csinálja, per esetén azzal a kereskedővel szemben, a ki rendszeresen vezetett könyveket mutat be, nincsen ellenbizonyítékra való joga. Rendszertelenül vezetett könyveknél a per, az ellenfélnek rendszeresen vezetett könyvei alapján ítéltetik meg. A törvényben előirt formaiságok, az elő nem irt könyvekre nézve is teljesen érvényesek.

A könyvek és levelek megóvási ideje 10 év, a mely idő az összes számlák felszámolása napjától számítatik.

Németalföld.

A francia code de commerce alapján készült kereskedelmi törvény 1878. április 10-én lépett érvénybe.

Törvény szerint megkivántatik egy napos könyv, a mely teljesen megfelel a francia naplónak és egy levélmásolatok könyve. Minden év első 6 hónapjában fel kell állítani a statust és a mérleget, a mely aláírandó. A könyvek 30 évig őrzendők. A rendszeresen vezetett könyvek fél bizonyítékot adnak, a mely esküvel kiegészíthető.

(Folytatjuk.)